

دعوت از مطربان تالفگیران و غربتی‌ها به خانه

اما در جریان این مهمانی‌ها و دورهمی‌ها که روزهای بلند تابستان فرصت بیشتری برای برگزاری آن بود، زنان به غیر از نشستن کنار هم و گفت و شنود و شنیدن اخبار از همدیگر و خوردن انواع غذاها و نوشیدنی با حضور دسته‌های از نوازندگان زن که مشغول خواندن و آواز و رقصیدن می‌شدند، کم‌تر متوجه گذران وقت می‌شدند. البته چنین برنامه‌هایی در مهمانی‌های بعضی از خانواده‌ها به خصوص آنان که درباری و اشراف بودند، اجرا می‌شد. در این میان دسته‌های دیگر از زنان بر اساس همان باورهای خرافی آن زمان که برای عده‌ای مثل سرگرمی شده بود، با دعوت از زنان فالگیر در دورهمی‌های خود، مشغول فالگیری و خرید و طلسم و جادو از او می‌شدند. گاهی زنان خانواده‌های مرفه و ثروتمند هم عده‌ای از زنان فروشنده دوره گرد که معروف به کولی و غربتی بودند، و اجناسی چون لوازم آرایش و جواهرات بدلی و دیگر وسایل خرد و درشت را می‌فروختند به مهمانی‌هایشان دعوت می‌کردند تا با پهن کردن بساط خود موجبات سرگرمی و تفریح زنان آن جمع شوند.

نمایش ثروت و موقعیت خانواده‌های اشراف

در این میان، مجالس مهمانی زنان خانواده‌های اعیان و اشراف، به غیر از داشتن چنین سرگرمی‌هایی متأسفانه فرصتی بود برای به رخ کشیدن ثروت و جاه و مقام خانوادگی یکدیگر. به این صورت که مهمان و میزبان هر دو می‌کوشیدند در نمایش ثروت و موقعیت برتر خود و خانواده‌شان از یکدیگر سبقت بگیرند. آن‌ها نه تنها لباس‌های گران قیمت و جواهرات و زیور آلات پر زرق و برق می‌پوشیدند، بلکه در طول مهمانی چندین بار لباس عوض می‌کردند. به نقل از گزارشی در یکی از مهمانی‌های اعیانی خانی در زمان قاجار، خانم خانه از ابتدا تا انتهای مجلس بیست بار لباس عوض کرده و هر بار لباس گران قیمت‌تر از لباس قبلی می‌پوشیده است. جالب آن است که چندین قرن پیش‌تر از این «مارکوپولو» جهانگرد معروف هم از این رسم زنان ایرانی در مهمانی‌ها یاد کرده است. یکی دیگر از جلوه‌های فخر فروشی زنان خانواده‌های اشراف در مهمانی‌ها، همراه داشتن جمعی از دوستان و نزدیکان و حتی کلفت‌ها و کنیزان خود بوده است. صاحبخانه هم در این رقابت نه تنها در پهن کردن سفره‌های رنگین و پر از تجملات کم نمی‌آورد که با آگاهی از حضور تعداد بیشتری مهمان ناخوانده، تدارک مقدار زیادی از انواع غذاها را می‌دید تا سر سفره غذا آبروبریزی نشده و غذا کم نیاید!

راه رفتن زنان دربار روی ابریشم خرد شده

از آنجایی که سرگرم شدن زنان حرمسرا در دربار شاهان قاجار که غیر از خوردن و خوابیدن کار چندانی نداشتند بدون حضور شاه بعید بود، هر بار قرار می‌شد وقتشان را به خوشی بگذرانند این شاه بود که برای آنان برنامه‌های نشاط آور می‌چید، چنانکه از تفریحاتی که در زمان «فتحعلی‌شاه قاجار» رواج داشت، مسابقه «ترمتی» بود. به این صورت که شاه دستور می‌داد پارچه‌ی مقاوم و پلاستیک مانند بزرگی را در سالن قصر پهن کنند و روی آن ابریشم خرد شده بریزند. آنگاه او به زنان دستور می‌داد که با پای برهنه روی آن راه بروند پس از اجراء به خانم‌هایی که خرده ابریشم به پایشان نمی‌چسبید، جایزه داده می‌شد، یا بازی «چراغ خاموش کن» که «ناصرالدین شاه قاجار» با خاموش کردن چراغ‌ها به زنان حرمسرا فرصت می‌داد در تاریکی هر بلایی می‌خواهند سر خود بیابند و زمانی چراغ روشن می‌شد، هر کس به همان صورت که بود، دیده می‌شد. در پایان کار مجروحین این بازی مورد لطف شاه قرار گرفته و زانی که لباس‌شان پاره شده بود پولی برای خرید لباس نو به آنها داده می‌شد!

فرار از کسالت روزهای تابستان با دورهمی‌های زنانه

• زهره شریفی

قسمت یکصد و سی و سوم

گذران وقت با برپایی مهمانی و دورهمی‌ها

البته این وضعیت به این معنا نبود که خانواده‌ها به خصوص زنان خانه چه در جایگاه مادر و دختر و همسر دست روی دست گذاشته و کاری نمی‌کردند، همانطور که کودکان هم ساکت ننشسته و برای گذران این ساعات طولانی، سرگرمی‌های خود را داشتند، از بازی کردن دختران در خانه با یکدیگر، تا وقت گذرانی پسرچه‌ها خارج از خانه با همسالان خود و گاهی با بزرگ‌تر از خود.

مردان خانه هم بعد از برگشتن از سر کار یا به قهوه خانه رفته، و یا در خانه مانده و کنار اعضای خانواده دور هم از گذشته یا اتفاقات روز تعریف کرده و گاه به روایت خوانی داستان کهن و معروف گذشته می‌پرداختند. اما از چگونگی گذراندن ساعاتی که زنان به خصوص در عصرها مجبور بودند سرخودشان را گرم کنند از جمله زنانی که خدم و حشمی داشته و خودشان برای پخت و پز و انجام کارهای خانه دست به سیاه و سفید نمی‌زدند، روایت‌های زیادی نقل شده است. از رفتن به مهمانی‌ها و دورهمی‌های خانوادگی و فامیلی تا پختن انواع غذاهای نذری و برپایی روضه‌های مختلف که همه این برنامه‌ها درون خانه انجام می‌شد.

روزهای بلند و گرم تابستان و ساعاتی که به کندی به سمت خنک شدن هوا و آمدن شب می‌رسد به خصوص برای کسانی که سرکار نرفته و در خانه هستند گاهی به حدی کسل کننده می‌شود که آرزو می‌کنند ای کاش هر چه زودتر زمستان با وجود روزهای سردش فرا برسد. البته این حد از کسالت برای روزگار ما، با وجود تلویزیون و رادیو و از همه مهم‌تر موبایل و در دسترس بودن انواع و اقسام برنامه‌ها سرگرمی‌ها و بازی‌ها تا وجود سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی متنوع کم‌تر حس می‌شود، با اینکه باز خانواده‌ها نزدیک به غروب آفتاب نشده به هر بهانه‌ای بیرون از خانه رفته خود را سرگرم خرید و رفتن به مراکز تفریحی و گشت و گذارهای اینچنینی می‌کنند. این ساعات کسل کننده و طولانی و گفتن‌های دائم این جمله که: «حوصلمان سر رفته است» به خصوص از زبان کودکان، تنها برای روزگار ما نبوده و نیست، چنانکه در همین چند صد سال پیش خانواده‌ها به خصوص زنان که برحسب شرایط اجتماعی آن زمان سرکار نرفته و بیشتر و بهتر است بگوییم تمام وقت در خانه بودند، این حال و هوای خسته کنند را درک می‌کردند.

... کتاب کودک و نوجوان

• کریسمس در مدرسه شبانه روزی

(باشگاه دختران قهرمان ۴)

مدرسه شبانه‌روزی با برف پوشیده شده و دخترها برای رفتن به خانه لحظه‌شماری می‌کنند. هر روز اتوبوس کوچک مدرسه چندین شاگرد را از بالای کوه به روستا می‌برد تا مائیلدایی‌ها از آن‌جا خود را به خانه‌هایشان در سراسر جهان برسانند. ولی مگر برف بند می‌آید؟ ارتباط مدرسه شبانه‌روزی با دنیای بیرون قطع می‌شود. یکی از اتوبوس‌ها به روستا نمی‌رسد و یک عملیات نجات قهرمانانه آغاز می‌شود.

آیا دختران قهرمان ماه، فلو، پینا و بلانکا، می‌توانند کریسمس را با خانواده‌هایشان بگذرانند. کتاب کریسمس در مدرسه شبانه‌روزی نوشته نینا و گر با ترجمه هنگامه ایرانی توسط نشر چشمه منتشر شده است.

... کتاب بزرگسال

• سفر به سپیده دم

کتاب سفر به سپیده دم به مایه‌های ژرف روانشناسانه و پیچیدگی‌های باطن انسان کاوشگر در دنیای کنونی می‌پردازد.

رویکرد نویسنده در این اثر این بوده که مخاطب ضمن خسته نشدن از خواندن رمانی کوتاه، در سفری خودشناسانه همگام با قهرمان داستان، با لذت تمام به جست‌وجوی «خوشیستن» می‌پردازد.

رمان «سفر به سپیده دم» نوشته هومن خشنیدیش به تازگی توسط نشر خزه منتشر و روانه بازار نشر شده است.

